

PERIÓDICH INDEPENDENT, REGIONALISTA,
de Literatura, Art, Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncios

Direcció: MUNTANER, 112, 4.ta - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^a

Avuy comensa á publicarse com á folletí 'l drama nou, de D. J. M. Valls, estrenat ab gran éxit en lo teatro de'l Circo Barcelonés, titulat:

¡FILIPINAS POR ESPAÑA!

Segon aniversari

Diumenje van cumplir dos anys de la mort de l' insigne poeta y gran autor dramátich D. Frederich Soler, gloria de la escena catalana.

Algúns periódichs, ab motiu de tan trist aconteixement, la setmana passada van dedicar un recort á la memoria de'l fundador y principal cultivador de la poesia dramática regional contemporánea, anticipantse á donar á compèndrer que no s' olvidan de'l malhaurat Frederich Soler.

Lo TEATRO CATALA no ha mostrat tanta impaciencia, y ha esperat una setmana més á dedicar un piados recort a'l difunt, per semblarli natural que haguès transcorregut la fetxa de tan trist aniversari a'l fér publica la manifestació de recordansa envers una de las més significadas personalitats de'l catalanisme, que 'ns ha estat arrebatada per la mort.

Hi há cosas que causan pena gran, y per' nosaltres la perdua de Frederich Soler, ilustre poeta y vèn amich de molts anys, és un fèt trist y dolorós, que 'l recordem tots los días á pesar de que 'ns plauria no haver de commemorarlo may, puig això seria senyal de que encara tindriam la satisfacció de que no haguès desaparegut de'l món de'ls vius aquell notable escriptor que ab son talent va enlaxar tant y tant la escena patria.

Per medi de las presents ratllas consignem avuy una vegada més nostre homenatge respectuós com á justíssim tribut á la memoria de'l finat.

DOS ARTICLOS DE DUAS LLEYS

Comensem per copiarlos per' fernos entèndrer be.

L' un és-lo que té 'l n.º 11 en la ley de imprenta vigent, y diu aixís:

«11. El director de todo periódico deberá presentar en el acto de su publicación, y autorizados con su firma, tres ejemplares de cada número y edición en el Gobierno de provincia, en la Delegación especial gubernativa ó en la Alcaldía del pueblo en que se publicase».

L' altre correspon al n.º 4 de la ley de Asociaciones, y té aquets párrafos:

«Art. 4.º Los fundadores ó iniciadores de una Asociación, ocho días por lo menos antes de constituir la, presentarán al Gobernador de la provincia en que haya de tener aquélla su domicilio, dos ejemplares, firmados por los mismos, de los estatutos, reglamentos, contratos ó acuerdos, por los cuales haya de regirse, expresando claramente en ellos la denominación y objeto de la Asociación, su domicilio, la forma de Administración ó gobierno, los recursos con que cuente ó con los que se proponga atender á sus gastos, y la aplicación que haya de darse á los fondos ó haberes sociales caso de disolución.

Del mismo modo estarán obligados los fundadores, Directores, Presidentes ó representantes de Asociaciones ya constituidas, y de sucursales ó dependencias de las mismas, á presentar al Gobernador de la provincia respectiva dos ejemplares firmados, de los acuerdos que introduzcan alguna modificación en los contratos, estatutos ó reglamentos sociales.

En el acto mismo de la presentación se devolverá á los interesados uno de los ejemplares con la firma del Gobernador y sello del Gobierno de la provincia, anotando en él la fecha en que aquélla tenga lugar.

En el caso de negarse la admisión de los documentos á registro, los interesados podrán levantar acta notarial de la negativa, con inserción de los documentos, la cual acta surtirá los efectos de la presentación y admisión de los mismos».

Cumplint ab exactitut lo previst en la ley de imprenta s' presentan tots los días en lo Govern de la provincia exemplars de periódichs escrits en catalá, (entre ells lo nostre), y may hi ha hagut cap dificultat en admétre'ls y en tornarne un ab lo sello de aquellas oficinas.

No ha succehit ara altre tant per lo que respecta á la presentació de estatuts, ó mellor dit, de reformas d' estatuts, introduhidas per certas associacions que volen usar oficialment lo llenguatge catalá en los actes corporatius; puig ab pochos días de diferencia, se han negat á admétre dos reformas presentadas, pretextant que no podían sèr admesas per estar escritas en catalá y fundant la negativa en ordres de 'l superior gerárquich.

Gran anomalia, que resulta mes anómala encara, porque aquí és una mateixa la personalitat que en un

assumpto enterament igual demostra dos criteris diferents.

Anomalia que, no obstant de ser dos cassos exactíssims segons las duas lleys, desapareix fins á cert punt, per la manera com en un d'ells s'ha fet la presentació que és objecte de la negativa oficial.

¿S'ha acudit may á cap director de periódich catalá, la idea de fer fer una traducció per intérprete jurat, de l' contingut de l' número que presenta á l' Gobernador?

No.

¿Donchs per qué la Associació artística de S. Lluch y l' Ateneo Barcelonés han presentat, á mes de 'ls dos exemplars de 'ls acorts que *intraducen alguna modificación en los estatutos*, una traducció de 'ls mentats acorts?

¿Ho mana, ho prevè, ho indica tan sols això la ley?

¿No? Donchs ¿per qué ho fan?

¿No comprenen que aquet sol fet deixa véurer que ells ja creuhán probable que no serán admesos los acorts si 'ls presenten escrits en catalá?

¿No s'hi admeten periódichs escrits en catalá en las oficinas de l' Govern civil? ¿no'n tornan un exemplar sellat? ¿no han admés altrás vegadas estatuts en catalá sense cap traducció? Donchs ¿á que vè semblant traducció? ¿á que vè aquest acte que la ley no 'l vol y que demostra dupte?

Desde l' moment que portan un exemplar traduït per intérprete jurat, podían portar-hi dos y ja no hi hauria dificultat, perque 'ls ne tornarien un d'ells firmat, tirarian sota la taula l' exemplar catalá... y *tutti contenti*.

Hi ha advocats que perden plets per no saberlos defensar y n'hi ha que de vegades los guanyan perque saben fer la deguda aplicació de las lleys.

Això ha passat en aquets cassos. Las associacions aludidas, de tan be que ho han volgut fer ho han fet malament.

Si haguessin presentat los dos exemplars sols, escrits en catalá, y no se 'ls hagués tornat en lo mateix moment un d'ells ab la firma de l' Gobernador, l' sello de l' Govern de la provincia y la fetxa de presentació, en las oficinas gubernativas no haurían complert ab la seva obligació extricta. Haventhi atejida la traducció no han complert tampoch, perque lo que no havían de admétre era la traducció que la ley no exigeix; pero á l' no cumplir han tingut una excusa proporcionada pe 'ls mateixos presentants.

Quant en un tribunal un testimoni declara en catalá encara que 'ls jutges sigan castelláns, ¿no hi ha un intérprete que traduïx la pregunta de 'ls jutges y la declaració de lo declarant? Y l' intérprete se 'l porta el tribunal que l' ha de menester.

Per consigüent si 'ls presentants, ferms en son dret, s' haguessen limitat á complir exactament la ley, ara podían posar ab entera rahó l' crit á l' cel ab protestar de la conducta gubernativa que no tindria cap defensa, á l' pás que, com vam dir en altre article y avuy acabem de demostrar, aquella arbitrariedad té un punt de apoyo.

Lo Gobernador no ha estat acortat si és ell qui ha disposat la negativa, majorment quant ab tot y haver admés los Estatuts escrits en catalá, podia y fins debia tornarlos y ferse'n presentar dos exemplars escrits en castellá, apoyantse en la ley de Asociaciones.

En efecte; aqueixa li concedeix vuyt días per examinar 'ls estatuts ó 'ls acorts que hi introduïxin

modificació; prevè que passats dits vuyt días podrà una associació constituirse ó modificarse; diu que durant aqueix plasso, si 'ls documents presentats no reconeixen las condiciones de l' art. 4.º se retornarán ab expressió de la falta de que adoleixen, y tals estatuts ó acorts no podrán posarse en vigor fins que la falta sia subsanada.

Ara be, (y será un cas extremat, pero de l' tot legal): una de las reformas acordadas por las asociaciones de referencia, és adoptar oficialment en sos actes y documents la llengua catalana. Segons la ley, aixó poden ferho després de transcorreguts vuyt días de haver presentat lo corresponent acort modificatiu á l' Govern de la provincia, avans no. Per lo tant, com lo redactar en catalá dits acorts reformadors és anticiparse á fer un acte oficial que no podían posar en planta sino després de 'ls vuyt días de presentats dos exemplars firmats á l' senyor Gobernador, aquesta Autoritat hauria estat de plé dintre las sevas atribucions, si, una vegada admesos los acorts escrits en catalá, 'ls hagués retomat fent notar que no procedia implantar la reforma per no haver passat lo plasso legal de vuyt días y que subsanessin la falta, consistent en haver usat en un acte relacionat ab lo Govern un idioma que, segons l' acort de la Associació y la disposició legal podían usar ab carácter oficial dintre uns quants días, pero no en aquell moment.

Lo resultat final és que en assumptos de aquesta naturalesa, és precis anar molt tocat y posat, á fi de que á l' queixarse hi hagi tota la rahó de part de aquell que s' queixa, única manera de fer patents las arbitrariedades gubernativas.

P. DE R.

Revisia teatral

Novedats.—Dissapte s' estrená la comedia de don Eusebi Blasco, titulada: *El Ángelus*.

Si l' autor de *El pañuelo blanco* no tingués cimentada reputació d' eximi autor dramátich y pulcro y atildat escriptor, la última obra estrenada dissapte en aquest teatro lo reputaria de tal.

L' execució perfecta, com nos té acostumats lo Sr. Mario en todas las obras que posa en escena.

Dimars tingué lloch una funció per' honrar la memoria de l' ilustre autor dramátich, D. Joseph Feliu y Codina, posant en escena una de sas millors obras: *Miel de la Alcarria*.

Lo que era novetat y per la que l' públich —que pága— se mostrá indiferent foren uns intermedis y unas melopeas que per' orquesta escrigué l' delicat concertista de piano Sr. Granados.

Entre 'ls músichs poch efecte produhiren per mancar-hi l' inspiració y la destresa en lo maneig de l' orquesta.

La major part de las segonas falsejan l' esprit de l' acció que á la escena s' desrolla.

Sols una ne trobarem d' acertada: en lo primer acte quant Angeleta sab un fet de l' passat de sa mare.

Pero això és en los primer compassos, en los restants domina la nota mansa.

La jota queda, en part, desconeguda: no s' enmotlla l' moviment ritmich peculiar en aquesta classe de composicions. Pèra volguer ser original enfarrega l' idea de massa dissenyos.

La copla per' tenor és potser lo mes inspirat, pèra sa fluidés y espontaneitat, de l' obra.

No causà l'efecte qu'esperaba l Sr. Granados per' no ésses nou l' procediment.

Lo públich recordaba l' inspirada y tendre *Arlessienne* de Bizet, y á ls músichs los venia á la memoria *Egmont* de Beethoven y l' *Struensee* de Meyerbeer.

Alguns n' hi havia que citaban com á obras d' aquest gènero el *Manfredo* de Schumann.

Es inútil dir que ni de lluny se pot comparar ab cap d' aquestas l' obra de l' Sr. Granados.

La execució de la part musical deixá molt que desitjar per falta d' ensaigs. — **ROMEO.**

A LA CIENCIA

SONET

Arrastrat per ta forsa encisadora
que sempre s' ha mostrat gran y potent,
conéixet l' home plé d' orgull intenta
per ferte, joh Ciencial, de los móns senyora.

Desde la perla que la mar tresora,
fins l' astre errant que altá en los cels s' ostenta,
tu mostras los secrets ab que esplendenta,
rica Natura tots los sers llabòra.

Y ufá bat l' home las potentas alas
de l' pensament ab forsa gegantina;
la má li dónas, los espays escalas;

Sol terrenal, ta essencia l' il·lumina;
pensa sèr Dèu, que fins á Dèu l' igualas....
Sols és ton fré una ciencia, la Divina.

Secció de'l Pirotéchnich

El Diluvio encara no ha tingut á be contestar res á l' article de P. de R., titulat *Lo excepció de la regla*.

Y mirin que allí se l' atacaba de bo y valent, y clá y catalá!

Aqueix silenci és significatiu, perque proba que no sab qué dir, ó que no s' créu ab bríos per' surtir victoriós de la palestra.

Y encara que tan llegit diari pensi que ab son silenci potsé algú considerar que *El Diluvio* está á molts metros de altura sobre Lo TEATRO CATALA, això será un pensar fora de lloch, sobre tot sent un diari que conta ab redactors caps d' ala que ab un cop de ploma podrian enfonsar á l' pigmeo company mèu que s' posa á la altura de ls gegants de l' periodisme que no gosan á dir (y ho dirá en castellá) «esta boca es mía.»

La Renaixensa tributa un recort á la memoria de 'n Pitarrá, ab motiu de l' aniversari de la mort de aquest malhaurat poeta dramátich.

Pero sens dupte per' que l' seu *solt* fassi mes efecte, en lo mateix se plany de que l' Ajuntament tinga indiferencia, que *La Renaixensa* 'n diu «despreciativa» pèra l' Teatro catalá.

Ab tal surtida de tò, treu á rellehir lo de la Comissió de autors catalans que fa poch se va presentar á l' Arcalde, y acaba dient que no hi ha «protecció municipal perque no hi ha autors conservadors de casa en Planas»

En cambi n' hi ha de *atencistas* que tenen la sensatés á l' clatell com una bleda y d' altres que duhen son catalanisme á sota 'ls peus, per lo qual l' aixafan sense voler á l' caminar plens de sa pesanta fatuitat y xifadura angelical que és de resultats diabòlics per' la escena catalana.

Lo Sr. Guimerá está escribint un drama que s' titulará, segons diuhen, *Lo cacich*.

Veyam si escullirá per' protagonista á algú catalanista fi de sigle.

Sembla que aviat será un fet la creació de una Societat que formarà l' «Teatro lliure catalá».

Desd' ara aposto que aquet teatro, si funciona, ni será catalá ni será lliure.

Será teatro extranjer catalanisat y no s' hi admetrán sino obras de certs autors.

Vejí's si ab tals bases podrá sèr ni lliure ni catalá.

Será una planta exòtica que ab sa furtó embafará l' ambient pur que deuria haverhi en lo jardí teatral de casa nostra.

Teatro catalá de Ibsen, Strindberg, Hervieux, Fulda, Sudermano, Hautmann, Maeterlink, etc.

¿Eh, quins apellidos més catalans?

¿Eh, què son propis per' que 'ls que 'ls portan pintin costums de nostra terra?

¡Llástima que á nostras celebritats catalanas no se 'ls ocurri escriurer obras teatrals sobre assumptos ó costums de Suissa, Alemanya ó de'l Japó, que podrian anar á ditas nacions á plantar un teatro lliure y esclau d' ells.

Lo POLVORISTA.

AGRAHITS DE COR

Com no ho havem d' estar si sos actes hi obligan!

Lo genial actor D. Emili Mario ha demostrat ab sos actes, mes que amor, veneració á dos preclars fills de Catalunya, gloria d' aquesta terra y orgull de 'ls supervivents. A sas delicadas demostracions d' afecte á dos ilustres catalans que fa poch han baixat á la tomba deixant la escena regional en la mes negra penumbra y la nacional mancada de l' sanítós ayre de la característica regiò, nosaltres no podem de cap manera deixar de agrahir de cor los actes de l' insigne director de la companyia dramática que actúa en lo teatro de Novedats.

A l' morirse l' ilustre Pitarrá, l' eximi actor castellá suspenguè, en senyal de dol, la funció anunciada per' aquella nit.

Iniciada la idea de erijirli un monument, doná una funció destinant lo producte á aumentar lo fondo.

Diumenge passat, aniversari de la mort de l' creador de l' Teatro catalá, D. Emili Mario recordant de nostre inolvidable amic Frederich Soler; com si s' tractés d' algú individuo de sa familia, donant enxada á la expansió de sos nobles sentiments feu orlar de negre los cartells de son teatro.

Dimars passat, volgient honrar la memoria de l' inspirat autor de *La Dolors* Sr. Feliu y Codina, doná una representació de *Miel de la Alcarria*, la que resultá per sa execució, superflua mel de romaní per' tots los que tingueren la ditxa d' assistiri.

Y recordantse D. Emili que hi ha altra manera de glorificar l' nom de un autor que representar las sévas obras; recordant que hi ha en altre vida qui espera nostres sufragis y oracions, feu celebrar una missa per' l' ànima de nostre coral y may prou plorat amic Feliu y Codina, en la iglesia de Sta. Mónica.

Tots aquets fets, que demostran en qui 'ls executa, nobleza y elevació de sentiments envers Frederich Soler y Joseph Feliu y Codina, troban en nosaltres agrahiment sincer, lleal expressió franca de nostre cor.

Rebi, donchs, D. Emili Mario y 'ls demás notables artistes de sa companyia la vehement expressió de Lo TEATRO CATALA.

A. DE LA F.

Los coros de 'n Clavè

Ja han tornat de Vitoria y Pamplona, ahont han lograt grans simpatias, tant ó mes entusiastas que las adquiridas en las excursions de 'ls anys passats á las altras regions.

En aquellas ciutats de l' Nort de Espanya han fraternisat ab entusiasme dos pobles que s' volen be y l' éxit ha coronat la expedició, com era de desitjar y de créurer.

Una vegada mes Lo TEATRO CATALA felicita a'ls nobles treballadors de nostra terra que passejan triunfant per tot Espanya la típica barretina, a' l' extèndrer per tot arreu la moralisadora y gran obra de l' immortal Clavé, tan ben sostinguda per la Associació que avuy la cuyda y li fa adquirir nova importancia.

La prensa de las ciutats que han visitat nostres coristas, no ha tingut mes que elogis per' ells y per' Catalunya: las autoritats y corporacions d'enllá de nostra comarca s' han excedit en obsequiarlos, mereixent elogis l' Orfeó Pamplonés que va oferir un dinar á la Junta Directiva de 'ls Coros y á 'ls Socis honoraris, en lo que va regnar expansió y gran armonia.

Després de 'ls postres lo President d'aquell Orfeó Sr. Zubirria pronunciá un bonich discurs y va fer entrega de una preciosa medalla, com á record de la expedició coral á aquella ciutat.

També van singularisarse de un modo digne 'ls catalans de 'l Regiment de Cantabria, regalant un magnífich llas per l' estandart de la Associació.

Com van costejarlo? Per subscripció, ab la particularitat de que alguns soldats van deixar 15 céntims per' contribuir al import de un dia de haber!

Repetim nostra felicitació que fem extensiva á 'l mestre Goula, á la banda de l' Assilo Naval, á 'l President Sr. Benages, á las companyias ferrocarrileras no catalanas, y á la prensa; sentint no poguer felicitar á la Companyia de la línea de Fransa que's va mostrar tacanya, ni á 'l diari *El Diluvio* que ab malas arts va atacar públicament la Associació en ausencia de 'ls principals membres que podían defensarla.

Pero ja ho han fet á l' arribar, y de un modo digne y contundent.

Joseph de Letamendi

Lo sabi catedràtich de la Facultat de Medicina de la Universitat Central; lo mestre de mestres en la ciencia de curar, lo genial artista músich, lo profundo y sempre original escriptor que li eran familiars tots los assumptos, totas las ciencias, l' ilustre fill de Catalunya, ha mort á Madrid omplint de dol lo cor de tots aquells que tenian l' honra de tractarlo.

¡De quina manera l' arbre de las glorias catalanas va perdent una á una, sas millors branques!

Un día és Frederich Soler; després Ixart; posteriorment Feliu y Codina, y 'l sabi é ilustre Dr. Pi y Sunyer, y ara 'l catedràtich que á Madrid deixaba ben sentada la ensenya de nostra terra.

La Mort despiadadament ab sa cruenta dalla poda las branques més floridas, las més envejadas de l' arbre de Catalunya.

¡Descansi en pau lo sabi catedràtich de Medicina Joseph de Letamendi!

Repertori de fora

Rubi 29 de Juny.

Per ser concis diré que durant la festa major, en lo teatro del Jardin hi hagué funció pe 'l següent ordre:

1.er, *Los embusteros*; 2.on, *El cosechero de Arganda*; 3.er, *Chateaux margaux*; 4.rt, *Un gatito ae Madrid*. En las dos ultimas van rébrer ovacions las protagonistas, la tiple Pepeta Simó y 'l tenor cómic Claudio Rigol.

La companyia la formaban las Sras. Simó y Dagas y 'ls Srs. Martí-Rigol, Ballart, Soler. — T.

Cassá de la Selva, 7 de Juliol.

La companyia de 'l Sr. Bozzo treballa molt y basant be.

Per' xò obté aplausos y bonas entradas.

Fins ara s' ha fèt aplaudir en *Mancha que limpia*, *Los pobres de Madrid*, *La dama de las Camelias* y *Terra baixa*.

Las pessas *La cáscara amarga* y *La venjansa de una sogra*, també han agradat.

Lo Sr. Bozzo y la Sra. Llorente són las principals figuras de 'l quadro, que és un bon quadro de 'l gust de nostre públich. — L. C.

Reunions particulars

ATENEO DE S. ANTONIO.—Lo drama *La aldea de S. Lorenzo* és un de 'ls favoritos de 'l galán D. Rafel Mes-tres, puig sap interpretar bé la part de *Cabo Simón*. Dis-sapte ho corroborá un' altra vegada, obtenint justos aplausos en las escenas capitals. La interpretació per part de las Sras. Ariamonte y Roig, y de 'ls Srs. Artigas, Ponsa, Vilalta y Esteve (D. Pere), va anant be igualment, resultant son conjunt molt acertat que va agradar á la concurrencia y á la Junta de l' Ateneo que ho ha manifestat á la companyia per medi de una comunicació molt laudatoria.

ARXIU Y COPISTERIA

de vers y música

Joseph Bonnin

PUNTUALITAT Y ESMERO EN SERVIR

— Passatge de Madoz, núm. 5, 2.ª —

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

● JUAN AYNÉ ●

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

~~~~~ Especialidad en pianos de alquiler. ~~~~~

Guitarras desde 5 pesetas.

NO MAS TIFUS NI GÁSTRICAS

LIQUIDO DIOFCORIDES (USO EXTERNO)

Este maravilloso liquido reduce en 24 horas, en un 50 por 100 la fiebre de dichas enfermedades, sin prescindir del tratamiento facultativo.

Depósito: Farmacia, Plaza de las Ollas, número 8, Barcelona.—Puntos de venta: Farmacias, calle de Santo Domingo, 22 y Mayor, 74, Gracia.—Prospectos gratis.—Frasco, pesetas 5.

À CASARSE TOCAN

Por 30 duros el mobiliario siguiente:

Una cama Viena (matrimonio), un sommier muelles (matrimonio), una cómoda con mármol, seis sillas regilla, una mesa de noche con mármol, una mesa de comedor, seis sillas idem, un elegante espejo y perchas.

Además hay camas de Viena á 20 pesetas, y de matrimonio, á 35. Sillas de regilla á 44 pesetas docena. Juegos de lavabo Viena mármol á 24, y gran surtido de muebles de todas clases á precios de fábrica.

LA IMPERIAL, Conde Asalto, 25

La gran Liquidación

La casa que da los muebles más sólidos y más baratos

UN MOBILIARIO NON PLUS ULTRA

Una cama de Viena ó de hierro (matrimonio), un sommier, un colchón, una cómoda con marmol, 6 sillas regilla, una mesa noche, un espejo, una mesa comedor, 6 sillas y un palanganero,

todo por 30 duros

Hay camas de Viena con somier, colchón y almohada

A 32 PESETAS

Riera Alta, núm. 48 - Barcelona

Imp. Pujol y C.ª - Tallers, 45.—Barcelona